

Šabačke priče Danas

Čivijaši i ostali

Šabačkoj čiviji ispredaju se brojne priče, a dve su važnije verzije: da je čivija izvučena iz karuca kneza Mihaila, a druga iz kola valjevskog trgovca rakijom Kalabe. Uglavnom, priča kaže da su se jedan ili drugi našli u prašini jer su se karuce ili kola raspala, i da se vinovnici čivije nisu naljutili. No taj čivijaški duh traje dugo, a ono što ga krasí je ne samo se nasmejati drugome nego i prihvatiti čiviju. Zvanično Čivijada je kao manifestacija pokrenuta 1968, a prvi predsednik Čivijaške Republike bio je Šapčanin Mile Stanković. Posle su došli Branko Čopić, Mija Aleksić, Nela Eržišnik... Ali, zbog političkih sadržaja, na primer državnog grba sa osam baklji, i drugih napisa u listu Čivija, manifestacija je zabranjena 1972. To je bila prava cenzura za razliku od ovih necenzurisanih laži.

Obnova je započela sa Dušanom Kovačevićem, 1990, nekako se održavala tokom smutnih devedesetih, a u novom veku opstaje, čuvajući satiričnu oštricu, a obogaćena je i međunarodnim čivijaškim karnevalom.

Nebojša Zelenović, gradonačelnik

**Sami kovači
svoje sreće**

ISSN 1450-538X

9 771450 538023

EVROPSKE VREDNOSTI

NEBOJŠA ZELENović: Sami kovači svoje sreće

Ovih dana Šabac je u karnevalskoj atmosferi, održava se Čivijada kao belosvetski vašar humora i satire, a već je počeo i čuveni Šabački vašar. U ovakav ambijent na najbolji način uključuje se više od hiljadu dece u karnevalskoj povorci, više od 30 karnevalskih trupa iz 15 zemalja, a, naravno tokom malogospojinskih vašara biće oko pola miliona posetilaca. O ovim vedrijim danima, ali i o privrednim aktivnostima grada govori gradonačelnik Šabca, Nebojša Zelenović.

■ Šabac je ovih dana u punom zamahu aktivnosti, prepun gostiju, ali i zamaha vedrine i humora. Naravno da živimo u vremenu krize, ali šta učiniti da ljudi žive bolje, da osete radost?

- Mi u Šapcu volimo da se šalimo na račun drugih, i po tome smo poznati i šire. To je bilo i u najgorim vremenima gde smo sačuvali vedar duh, ali da živimo bolje ne možemo ako sami sebi ne pomognemo. Niko nam ništa neće doneti sa strane, zato smo mi u Šapcu ulažući u privredni ambijent i dižući kvalitet društvenog života pokušali da napravimo balans. Velike investicije prate velike poteze i ljude, a ako grad učini da građani imaju kvalitetan život velike investicije će doći. Investicije ne dolaze u nesrećne i tužne sredine, nego naprotiv! Zato i ulažemo u kulturu, obrazovanje, nauku, sport...

■ Centralno mesto u planovima i ak-

tivnostima imaju deca i omladina. **Obrazovanje je ključni segment u koji grad ulaže sve moguće kapacitete. Kako ostvariti iskorak u savremeno obrazovanje koje je uveliko prisutno u razvijenim zemljama?**

- Mi smo u Šapcu završili sve škole, sve objekte, svi đaci, kako u gradu tako i na selu, imaju pristojne uslove

Političarima bi poslodavac trebalo da budu građani. Oni moraju da imaju uslugu po najnižoj ceni, da budu uključeni u proces odlučivanja čak i o naizgled nevažnim pitanjima, ali se njihova volja mora poštovati

za učenje. Želimo, pre svega, da nam deca idu u jednu smenu, da više vremena provode u školi, da imaju jedan sat fizičke i sportske aktivnosti, da imaju informatiku koja je najviše tražena, da imaju više stranih jezika, da imaju topli obrok. Ulažući u obrazovanje i kulturu mi ćemo stvoriti novu i pozorišnu publiku, i novu literarnu publiku, stvorimo nove osposobljene članove društva koji će znati da raspoznaju šta je dobro a šta loše. Ako to ne znaju da raspoznaju - onda je sve moguće!

■ **Kultura je ono po čemu se Šabac prepoznaje. Kao u retko kojoj lokalnoj samoupravi, u kulturu se ulaže sedam odsto iz budžeta. Koliko to**

doprinosi razvoju drugih delatnosti i boljem životu građana?

- Kultura je temelj društva. Nije čudo što je citiran Winston Čerčil koji je kad su hteli da sredstva za kulturu presmeru u ratni budžet pitao zašto onda Britanija ratuje. Upravo zbog ulaganja u kulturu Šabac se može pohvaliti svojim pozorištem, jednim od naj-

boljih u Srbiji, a brojne nagrade su potvrda toga, bibliotekom koja je u samom vrhu sa bogatim fondom knjiga ali i brojnim aktivnostima, muzej je jedan od retkih gde je uloženo u novu modernu postavku... To je onaj Šabac koji se raspoznaje na kulturnoj mapi Srbije, i građani imaju mogućnosti da učestvuju u brojnim kulturnim manifestacijama.

■ **Osnov razvoja je privreda. Severozapadna industrijska zona najveća je u Srbiji, sa 600 hektara, od čega 200 hektara u slobodnoj zoni. Šta grad čini da učini privredni ambijent pogodnim za investicije?**

- Promovišući privredne potencijale mi promovišemo dobre veze sa pri-

vrednicima. Koliko god navijam za strane investitore toliko više poštujem domaću privredu. U ovoj godini već 20 domaćih kompanija odlučilo je da kupi zemlju u industrijskoj zoni, što govori o spremnosti da nastave i šire svoj biznis u sredini koju oni smatraju prosperitetnom. Promovišući zonu kod stranih prijatelja iz Evropske unije, SAD, Japana, promovišemo i domaće privrednike koji će biti dobri partneri stranim kompanijama. Od trenutka kad neka kompanija odluči da investira to postaje naša zajednička investicija. Taj odnos poverenja u kome je Šabac ravnopravan i pouzdan partner bio je odlučujući da japanska kompanija Jazaki, od svih gradova u Srbiji, odluči da ovde otvori fabriku sa 1.700 radnika.

■ **Ključno mesto za dalji privredni razvoj ima izgradnja auto-puta Ruma - Šabac. Šta je sve preduzeto da konačno počne izgradnja ove vitalne saobraćajnice?**

- Nismo čekali državu da pronađe način kako da se ovaj auto-put izgradi, već smo našli privrednog partnera koji je voljan da posredstvom koncesije izgradi taj nedostajući deo od Rume do Šabca. To je i veza zapadne Srbije sa Evropom. Očekujem da se proces ubrza i da nas država ne ometa u tome. O ozbiljnosti investicije govori i prisustvo predstavnika kanadske kompanije kao i kanadskog ambasadora. Koncesija je mnogo bolji način izgradnje infrastruk-

ture jer kad se gradi iz stranih kredita onda prednost imaju strane kompanije, a naravno taj kredit treba vratiti.

■ **Na području grada Šapca znatan deo stanovništva živi na selu. Koliko gradska uprava čini da se poboljša njihov položaj?**

- Polovina stanovništva živi na selu od poljoprivrede što pokazuje da se od toga može živeti. Međutim, da bi se živelo bolje, a mi imamo plan kako da naši poljoprivrednici zarade i tri puta više, potrebna su konstantna ulaganja. Mi ulažemo u novu kvantašku pijacu, nastavak navodnjavanja, potrebna je podrška iz IPA fondova... Već sada šabački kraj je najveći proizvođač voća, povrća, mesa i mleka. Sa novim podsticajima znatno se može povećati proizvodnja, ali naš cilj je da ulažemo u finalizaciju proizvoda a ne da se oni prodaju kao sirovina.

■ **Najveći investitor u Šapcu je Evropska unija sa oko 20 miliona evra. Pored regionalne deponije EU je uložila i u postrojenje za preradu otpadnih voda, što pokazuje da Šabac punu pažnju poklanja ekologiji. Koje su prednosti od ovih ulaganja?**

- Šabac je pokazao da učestvuje u velikom projektu Evropske unije, jer se tamo najveća pažnja poklanja ekologiji. Posebnu zahvalnost iskazujemo gospodinu Davenportu koji nam daje punu podršku na tom evropskom putu. Zahvaljujući Evropskoj uniji rešili smo problem smeća otvaranjem regionalne deponije, a posebno mesto ima postrojenje za preradu otpadnih voda. Za kratko vreme udvostručili smo vodovodnu i kanalizacionu mrežu. To mnogo znači i stranim investitorima jer će time njihovi proizvodi biti iz ekološki razvijene sredine. Evropska unija je najbolje mesto za Srbiju jer to nije samo pitanje bolje zarade i kvalitetnijeg života nego pitanje vrednosti i poštovanja svake osobe pojedinačno. Mi u Šapcu želimo da živimo na takav način i želimo da se procesi pristupanja Evropskoj uniji maksimalno ubrzaju.

■ **Vi ste predsednik opozicione stranke Zajedno za Srbiju. Šta ova stranka čini za građane i koji su konkretni koraci za neku drugačiju i moderniju politiku?**

- Evropske vrednosti su ideje vodilje politike naše stranke. Potreba da ljudi više odlučuju, da se njihov glas čuje je pitanje suštinske slobode i demokratije. Sve ono što smatramo da treba da bude politika u državi mi primenjujemo u Šapcu. Porez koji se ubira na seoskom području ostaje tim mesnim zajednicama da ulažu u svoje projekte, takođe građani odlučuju i o značajnim projektima koji će se finansirati iz gradskog budžeta. Političarima bi poslodavac trebalo da budu građani. Oni moraju da imaju uslugu po najnižoj ceni, da budu uključeni u proces odlučivanja čak i o naizgled nevažnim pitanjima, ali se njihova volja mora poštovati. ■

Koliko god navijam za strane investitore toliko više poštujem domaću privredu: Nebojša Zelenović

NOVO LICE ŠAPCA

Trg dečije

Za samo godinu dana gradski trg postao je glavno mesto za izlazak i druženje a posebno za dečiju igru. Do tada bio je sve, samo ne gradski trg. Polovina parkiralište, druga polovina nedefinisana, teško prohodna za pešake, od velikih žardinjera i nekih privremenih objekata. Da zlo bude gore prethodni gradski urbanisti hteli su još da se izgradi dvospratna zgrada koja bi podelila trg. Srećom, trg je potpuno otvoren, sa nesvakidašnjim vodoskocima. Istina, sav je u betonu, koštao je oko 500.000 evra. Upravo je ovde carstvo dečje igre, čak i za vreme podnevne vreline ovde se mogu videti deca kako protračavaju između vodoskoka, a nasretni su kad se pokvase. Uveče, ovde je prostor za fudbal, vožnju rolerima, trotinetima, biciklima... I sve do kasnih noćnih sa-

ti. U blizini je plato sa raznim dečjim rekvizitima, a za najspretnije tu je prelazak preko mreže za penjanje, spuštanje niz metalne šipke, ljuljaška, a često se mogu videti kako deca izvode zvezdu, stoj na rukama... Veći deo godine ovde je postavljena i letnja pozornica, i ovde uglavnom nastupaju najmlađi Šapčani uz pomoć roditelja. U vremenu kada je glavna igračka mobilni telefon ili kompjuter ovde je pravi povratak igri, smeću i dečijoj radosti. Od nedavno u *Velikom parku* deca su umesto ranijeg betonskog skloništa dobili čitavu tvrđavu za igru, od valovitih prelaza, drvenog uspona, tunela u vidu zatvorenog tobogana... Za one malo starije otvoren je *Koš-klub*, nekadašnje kultno mesto šabačkih basketasa,

otvoren za sve do ponoći. Takođe, u petnaestak mesnih zajednica, među njima i nekoliko na selu, postavljena su *ostrva za igru* sa raznim spravama. Za to su zaslužni građani koji su učestvovali u određivanju namene

radosti

gradskog budžeta. I to su dobro uradili za decu!

Uz sve to grad je dobio biciklističke staze, posađeno je više od hiljadu sadnica drveća u parkove i drvored. Ono po čemu se Šabac izdvaja je što se školstvu i kulturi daje puna pažnja. Za osnovne i srednje škole izdvaja se više od 300 miliona dinara, deset odsto od gradskog budžeta, a za kulturu sedam odsto. To doprinosi i drugačijem odnosu samih građana, poštovanju osnovnih vrednosti. Kada počne školska godina grad dobija sa-

Grad živi i diše punim plućima, mladi ovde imaju mesto za igru, zabavu, sport, ono što čini život vedrijim

svim novo ruho, jedan ubrzaniiji i vedriji ritam mladosti. A to je već velika armija od 15.000 đaka i tri hiljade studenata. Naravno, tu je i sport jer u gradu postoji više od stotinu klubova, sa brojnim članstvom. Ističe se i KUD *Abrašević* sa oko 800 članova, uglavnom mladih. To sve čini da grad živi i diše punim plućima, da mladi ovde imaju mesto za igru, zabavu, sport, ono što čini život vedrijim. ■

PREMIJER ČIVIJAŠKE REPUBLIKE MARKO SOMBORAC: „Pomognu“ i političari

Nijedno priznanje nije mi tek, hvala što su mi učinili tu čast da se nađem u društvu prošlih predsjednika - objašnjava za *Danas* svoj doživljaj priznanja koje je ove godine poneo, predsjednik/premijer Čivijaške Republike.

* Šta će biti vaš posao u Šapcu?

- Puno posla, ne smem prokockati uloženo poverenje, jer ja jedini imam odobren plan za razvoj čivijašenja, podržan od Svetske banke i MMF, imam u *pajplajnu* već 800 investitora, samo da izgrade halu, fabriku, gradonačelnik nek

nađe 10.000 evra po radnom mestu, a pelene evo im gratis!

* Mislite li da je Srbija zemlja dobrih karikaturista, odnosno, jesu li oni bolji od političara?

- Naravno, to je možda i uzročno-posledično, ali svako da samo bogati bar u tome, nadam se da to utiče na BDP.

* Kako dolazite do ideja za strip-karikaturu, imate li neku pomoć?

- Stalno praćenje vesti, izjava, novina, dnevnika, a pomognu i političari ponekad, nije da nije.

PRIZNANJA

Sve nagrade - strancima

Na ovogodišnji konkurs za Čivijadu pristiglo je stotinu karikatura, oko pet stotina satiričnih priča od oko stotinu autora, a čak 1.500 aforizama od stotina autora. Žiri, koji su činili humorista Petar Lazić, urednik u *Blicu* i na *Radio Beogradu* Zoran Nikolić Zozon i direktor *Sabačkog pozorišta* Zoran Karajić, koji ovu dužnost obavljaju već *tuce* godina, navodi da je bila žestoka konkurencija. Prva nagrada za najbolju karikaturu dodeljena je Saši Dimitrijeviću iz Niša, druga je pripala Jugoslavu Vla-

hoviću iz Beograda, a treća Goranu Čeličaniću iz Varvarina. U konkurenciji satiričnih priča prva nagrada dodeljena je mladoj satelji Jeleni Petrović iz Sopot, druga nagrada pripala je Miloradu Čosiću iz Beograda a treća Tomislavu Drvaru iz Sombora. Za aforizme prvu nagradu dobio je Milan R. Simić iz Velike Plane, druga nagrada pripala je Ekremu Maciću iz Konjica, a treći je bio Predrag Rašula iz Sremske Mitrovice. Novčani iznos je 15.000 za prvu, 10.000 za drugu i pet hiljada dinara za treću nagradu.

„Posle prve dobio sam drugu nagradu ovde u Šapcu. Konkurs nema šifru, za razliku od nekih drugih sredina, a ponekad mi kažu da sam neugodan i nezgodan, pa me ne nagraduju. Čivijada je jedna od najvećih smotri humora i satire na jednom od bivših Jugoslavije, i drago mi je da ovde redovno prodajem *ubitačnu robu*“, kaže Ekrem Macić. Saša Dimitrijević dosad je dobio devet nagrada na Čivijadi. Ako je Pariz stecište za umetnike, *Mali Pariz* je stecište humorista, ističe Dimitrijević. Milan Simić citirao je sa-

mog sebe, jer „kad su nas pametni napustili sada smo mi na redu“. Dosad je šest puta učestvovao na konkursu, i čast mu je da se predstavi aforizmima gde su bardovi Duško Radović, Vib, Brana Crnčević... „Nažalost, uglavnom se sve dešava u Beogradu“, kaže on. „Čivijada je počela slavno i demokratski 1968, ali, bojim se da je izgubila na masovnosti i spontanosti. Trebalo bi humoristi da se druže sa narodom, po kafanama, trgovima, da to bude festival humora koji bi trajao čitav dan“, završava.

KNJAZ ČIVIJALUKA

Rade Đergović i čuvari „čivijaške vatre“

Duh humora i satire dugo se neguje u Šapcu, a list *Čivija* pojavio se davne 1904. godine. Za tadašnjeg urednika pričalo se da uvek ima spremno čebe zbog eventualnih *obaveza* u zatvoru. Bez sumnje najveći staž među humoristima Šapca ima Rade Đergović. Već 48 godina piše aforizme, satirične priče, bajke, i dosad je objavio 14 knjiga u kojima je sabran samo deo onoga što je pričao i pisao. Naravno, zastupljen je i svetskim antologijama. Najviše je poznat po saradnji u emisijama *Drog programa Radio Beograda* (*Mini-*

maks i *Tup-tup*) koje je uređivao Milorad Ilić Minimaks, a za ove današnje prilike deluje pomalo nestvarno da je nekada, u onoj velikoj SFRJ, davao šaljive komentare odmah po završetku utakmica koje su prenošene u *Vremenu sporta* i *razonode Radio Beograda*. Teško je nanabrojati u kojim sve listovima je saradivao, a u pelednje vreme, žali se, uglavnom se to svodi na elektronsku formu. Kao redovni čuvari čivijaške vatre humoristi su okupljeni oko emisije *Čivijaška vrteška*, koja se, evo, već 19 godina vrtila na talasima *Radio Šapca*. Brojna

ekipa saradnika od Bore Božanića do Raduška Jankovića, Svetlane Ljubić... u neprestanoj borbi za očuvanje šabačkog humora. Rade Đergović ukazuje da je *Čivijada* izgubila nekadašnji sjaj, da su se sporedni programi ugušili ona najvažnije: satirične priče, karikature, aforizme... Nekako su skrajnuti, a nekad se po kafanama ispredao taj humor, jer on živi sa ljudima i u ljudima. Zbog toga od prošle godine, u inat svima, održava se uporedna Čivijada u kafani *Miramare*, gde se u živom i na momente burnoj atmosferi

bore za titule i ministarstva u *Knjazičevini Čivijaluk*. Rade Đergović još uvek aktuelni knjaz, čvrsto je obećao da neće otići na molitveni doručak, jer sve što je dogovoreno na kneževnoj večeri, prodato je na molitvenom doručku. Upozorava da je i *Titanik* plovio na zapad. Đergović se zalaže da izbor za predsednika *Čivijaške Republike* bude javan, da se vodi debata, i što je naročito važno, da su predsednici prisutni u Šapcu. Ovakvo, dodeli se titula predsednika poznatima, oni dodu, ispričaju nekoliko viceva, uz mu honorar, i odu!

NAJ-AFORIZMI Milan R. Simić

- Narod bi progovorio, ali se plaši da ne izgubi slobodu govora.
- Najpametniji su nas napustili. Sada smo mi najpametniji.
- U bolnici sam ležao sa Napoleonom, a bilo je i drugih slavnih ličnosti!
- Država, to nisam ja. Toliko propao nisam.
- Mene čitaju u proalazu. Ja pišem grafite.
- Narod organizovano čuti. Ne znamo ko stoji iza toga.
- U mojoj kući nekada smo jeli tri puta na dan. Imalo se vremena!
- Moj kontejner nema nijednu zvezdicu. Stanujem na periferiji.
- Da nije bilo lažnih svedoka, ispalo bi da smo mi krivi.
- I nevino optuženi shvatili su da se zločin ne isplati.
- Nema protekcije. Kulturne institucije gasimo redom!
- Borba protiv organizovanog kriminala završila se nerešeno.
- Naš narod sve shvata, ali ništa ne razume!
- Više ne negujemo našu tradiciju. Nije mala, neka se sama snađe!
- Kradem više nego što mi je potrebno. Mislim i na crne dane.
- Kada sam ja pevao rodoljubive pesme, zbog njih se robijalo!
- Samo pojedinci umiru od gladi!
- Mole se građani Srbije da se u Evropu ne vraćaju pojedinačno. Svi zajedno ostavili bi jači utisak!
- Koristim svetleće kondome! Nisam ja Adam.
- I u vreme grupnog seksa držim do sebe. Ne dozvoljavam nikom da me jebe!
- Niste me dobro čuli. Nisam vajar, već voajer!
- Iskusan voajer čvrsto drži stvar u svojim rukama!
- Hvala, ne treba mi taksii. Čekam Nojevu barku!
- Od kolevke pa do groba, čekamo bolje sutra!
- Sizite, guraj, samo guraj! Ti bar imaš posao na neodređeno!
- Živeli smo kao u bajci. A onda smo počeli da prodajemo bubrege!
- Živeli smo kao braća. A onda je puška na zidu slučajno opalila.
- Policajci u Srbiji ne primaju mito. Njih častimo.
- Recite mi kako izgleda demokratija, pa ću vam odgovoriti da li je kod nas!
- Više ne radim na prisluškivanju naroda. Dobio sam otkaz jer sam aplaudirao!
- Racijom je potvrđeno da je narod go ko pištolj!
- Tradicija je na našoj strani samo kada pobeđujemo. Kada gubimo, nigde je nema!
- Da imamo opoziciju, poslao bih im telegram podrške!
- O našem narodu piše se antologijska satira. A nekada su se pisale bajke!
- Niko ne zna od čega živim niti šta radim.
- U narodnoj kuhinji igramo karte, domine i šah. Hranu donosimo od kuće!
- Mi nismo genocidan narod. Ratovi prođuše, a mi nikako da naučimo kako se to radi.
- Šta ti je gospodini! Ostavlja bakšiš i u narodnoj kuhinji.
- Nismo džabe krečili. Ugradili smo se!
- Šta ti je vreme! Staljiniste danas niko ne hapsi!
- Italijani imaju „Naša stvar“.
- Mi imamo „Naša vladu“!
- Skrenuli smo sa puta u srećnu budućnost. Da se više ne brukamo!

INSTITUCIJE

Žal za kafanom

Kroz istoriju se u Srbiji pokazalo je da je kafana svojevrsna institucija, a šabačka kafana *Miramare* je ona iz koje su potekle brojne kulturne vrednosti. Od 70-ih godina 19. veka Šabac doživljava ekonomski procvat zahvaljujući blizini granice i razvijenoj trgovini, a roba odavde odlazila je do Evrope ali i Amerike i Australije. U gradu su boravili brojni strani trgovinski agenti, a naravno odve su stolovali čuveni šabački trgovci. Kafanski život i hoteli bitno su obeležje i toga i potonjeg doba, a putopisac Feliks Kanic zbog tog preduzetničkog ali i bogatog kulturnog i zabavnog života Šabac je nazvao *Mali Pariz*. U periodu od 1910. do 1941. u Šapcu je aktivno radilo čak 150 kafana. Poznati su bili hoteli *Evropa* i *Pariz*, kao i kafane *Dardaneli* i *Bristol*, a, recimo, najčuvenija kafana *Devet direka* „krajem 19. veka bila je sedište uredništva *Šabačkog glasnika*, dok je u susednoj kafani *Amerika* bila štamparija“. Ipak, posebno mesto zaslužuje kafana *Miramare*. Početkom 20. veka Mihailo i Dragica Grujić otvaraju ovu kafanu, u današnjoj *Masarikovoj* ulici, tipičnu srpsku kafanu, koja je u unutrašnjem delu imala sala za goste. Ali, oni su mnogo toga poklonili gradu, što je i istorija šabačkih ustanova kulture.

- Teško je naći primer da se toliko toga zbilo u ovoj kafani. Dvadesetih i tridesetih godina 20. veka odve se osnivaju biblioteke, tadašnje čitalište, zatim odve je bila preteča šabačkog muzeja, za mnoge čudno - odavde je pokrenut i arhiv, kao i društvo srpsko-francuskog prijateljstva, u tom duhu i društva britanskog i američkog prijateljstva. Tu je i KUD *Abrašević* osnovano davne 1905. godine, a odve je bilo jedno vreme i sedište muzičke škole, mnogi su zaboravili i baletsku školu od koje danas nema ni pomena u Šapcu. Odve je osnovan i radnički univerzitet, koji je priča za sebe po masovnosti i značaju za siromašnije građane. Za Šabac, koji ove godine obeležava

U šabačke kafane dolazili su i kralj Aleksandar Obrenović, književnik Janko Veselinović, veliki filolog Pavle Popović, i da, Isidora Sekulić, koja je svoje prvo nameštenje imala upravo u Šapcu

va 200 godina od dolaska Jevrema Obrenovića, i prvine koje je uneo, od prve bolnice i apoteke u Srbiji, prvog prozorskog okna, dušeka, fijakera, klavira, bele kafe... to je bio veliki kulturni iskorak, po čemu se Šabac može prepoznati. Ljudi dobre volje i oni koji vole Šabac obnovili su *Miramare*, a može se reći da u Šapcu i nema onih pravih kafana. Odve, u autentičnom ambijentu, ne samo zbog kariernih stolnjaka već i drugih tipično kafanskih detalja, a posebno zbog negovanju kulturnih sadržaja, može se doživeti nekadašnji ambijent uz dobru muziku. Možda nekome čudno, ali orkestar nosi naziv *Kao nekada*, i što je mnogo važnije odve se može na miru razgovarati i o kulturi, i o politici, sportu, naravno i o onim nezaobilaznim životnim temama“, kaže Ana Pavlović, turistički vodič koja je mnogo učinila da približi onaj nekadašnji život *Malog Pariza*.

A podsećanja radi u šabačke kafane dolazili su i kralj Aleksandar Obrenović, književnik Janko Veselinović, veliki filolog Pavle Popović, i da, Isidora Sekulić, koje je svoje prvo nameštenje imala upravo u Šapcu. Muzika je prepoznatljiv imidž šabačkih kafana, a desilo se da je čuveni muzičar Robert Tolinger odve slušao šabačke *Cicvariće*, u početku s podsmehom, a kasnije su mu bili pratnja na koncertima.

I danas, naravno, ima brojnih ugostiteljskih objekata u Šapcu, ali su oni čuveni, nažalost, netragom nestali. Kao *Šaran*, *Port Said*, *Točkonja*, koji je iznajmljen za trgovinu mesnim proizvodima, *Zeleni venac*, iako legat za siromašne đake izdat je za kladionicu, *Čivije*, *Noćaja*, *Kamička*... Što bi neki moderni klinici rekli *bilo jednom*, a dešava se da po ovim sadašnjim kafićima caruje nešto drugo, da se gosti zabavljaju mobilnim telefonima ili laptopovima, da jednostavno to više nije mesto za druženje i priču. ■

Kafana Devet direka krajem 19. veka bila je sedište uredništva *Šabačkog glasnika*

MEDIJI

Oaza slobodnog novinarstva

U vremenu gušenja novinarskih sloboda, brojnih napada i pretnji novinarima, sunovrata profesije po raznim osnovama, u Šapcu je sasvim druga slika - novinari se uvažavaju a mediji se poštuju. Primer su najvažnija priznanja Grada, novoustanovljena nagrada 22. april, koju je prva ponela Olja Bečković, a nakon nje Vukašin Obradović, dok je doskorašnji predsednik Čivijaške republike bio Zoran Kesić. O sadašnjim prilikama i slobodi medija govori Hanibal Kovač, dopisnik *Slobodne Evrope*, *Demokratije* i *Dnevnog telegrafa*, u onim vune-nim vremenima 90-ih, a aktuelni glavni urednik šabačkog nedeljnika *Podrinske*.

- Naravno da se u ovoj zemlji, pre svega, postavlja pitanje šta je to sloboda, a šta nezavisno novinarstvo, tj. da li ima slobode, a ako je i ima da li je ta sloboda nezavisna od raznih centara moći, kako političkih tako i finansijskih. Odgovorno tvrdim da u Srbiji ima slobode govora, ali se postavlja pitanje koliko je ta sloboda negde omeđena autocenzurom koja je, pre svega, produkt nezameranja i, ipak, kukavičluka. U prilog ovoj tezi navodim dva primera: slažemo se, zar ne, da su i društvene mreže medijski poligon i da novinari itetako na njima mogu da iznesu

svoje stavove. Uglavnom su svi na tom polju hrabri i odlučni da iznesu svoje stavove i mišljenja, i da zbog toga neće snositi nikakve posledice. Međutim, kod većine istih tih novinara koji bi trebalo da svoje stavove i mišljenja prezentuju u nekom elektronskom ili štampanom medi-

U Šapcu se od druge polovine 19. veka do danas novinarstvom bavilo nekoliko stotina ozbiljnih novinara i publicista, među kojima su Stanislav Vinaver, Stevan Stanić, Dragiša Penjin...

ju, tada dolazi do autocenzure zbog nezameranja, izvora finansiranja i nekih političkih moćnika koji utiču na to da li će sredstva za taj medij biti opredeljena. Šabac je u tom smislu oaza slobodnog novinarstva u zemlji iz prostog razloga što

samo u Šapcu postoje mediji, elektronski i štampani, na kojima je moguće izneti svaku kritiku, bilo protiv lokalne bilo protiv republičke vlasti. Nije slučajno što gotovo svi relevantni političari u zemlji dolaze i daju intervjuve šabačkim glasilima jer u njima nema cenzure. Navodim primer *Podrinskih* koje izlaze u osam opština Mačvanskog okruga, *TV Šabac*, *TV AS*, koji prate ceo region, i, naravno, *Glas Podrinja* kao jedan od najstarijih i najznačajnijih lokalnih medija u Srbiji. Odgovorno tvrdim da ne postoji tema koja u Šapcu, u ovim medijima, ne može i ne sme da se plasira, eto, zbog nekog moćnika koji će kasnije da se sveti na ovaj ili onaj način. Velika je i bremenita tradicija šabačkog novinarstva i kroz istoriju od druge polovine 19. veka do danas novinarstvom se bavilo nekoliko stotina ozbiljnih novinara i publicista, među kojima su Stanislav Vinaver, Stevan Stanić, Dragiša Penjin... Mlađa generacija novinara u Šapcu se ugleda na ove bardove i znaju da je u Šapcu, primera radi, između dva svetska rata izlazilo čak 35 listova i časopisa. Dakle, ponavljam, da se sloboda govora, sloboda štampe u Šapcu podrazumeva i to nikako nije bila niti će biti tema koja će se preskakati. ■

Tri odličja jednom gradu Dostojanstvo Malog Pariza

Zvanično kao godina osnivanja Šapca vodi se 1470, mada je i ranije postojalo naselje koje je imalo čak i predstavnike Dubrovačke republike. Kroz istoriju to je bila važna tvrđava i razmeđa dvaju carevina, Turske i Austrije, pa je tako često i menjao gospodare. Zabeleženo je tako da je Sulejman Veličanstveni 1521. osvojio šabačku tvrđavu sa silnom vojskom i da je Savom doplovilo pet lađa. U kasnijem periodu Šabac je dobio značajnije mesto u srpskoj istoriji, pogotovo za vreme Jevrema Obrenovića. Došavši u Šabac 1816. uveo je velike promene, koje su važne i za Srbiju. Ovde je nastala prva bolnica i apoteka, staklo je stavljano umesto koža i papira na prozore, a dušeci su postavljeni na krevete umesto slamarica. Kao grad urbanistički su ulice uređene da budu prave i široke, i da se seku pod pravim uglom, što je evropski model, umesto turskih kasaba sa uskim i vijugavim ulicama. Sa njim došao je i prvi fijaker kao i prvi klavir i bela kafa. Po mnogo čemu Šabac je prednjačio, tako da je zbog načina života nazvan Malam Parizom. Nažalost, u Prvom svetskom ratu najviše je postradao, od 15.000 stanovnika polovina je izgubila život, i zbog toga je jedini grad u Srbiji sa tri odličja: Francuskim ratnim krstom, Ratnim krstom Čehoslovačke i Karadorđevom zvezdom.

Sportskim rečnikom Nezaustavljiva flota mladosti

Sigurno da je rukometni klub *Metaloplastika* simbol Šapca, najuspešnijeg brenda, ono čime se grad ponosi. Prvu zlatnu medalju sa *Olimpijskih igara* u Minhenu poneo je Petar Fajfrić, a onda zlatna medalja iz Los Anđelesa - Vukovića, Vujovića, Isakovića... Generacija rukometnih *vanzemaljaca* osvojila je sve što se moglo osvojiti, i, što je najvažnije, donela takvu atraktivnost u igri koja se može samo sanjati. Na dobrom putu da nastave *zvezdanim stazama* su i šabački kajakaši koji su posle medalja sa evropskih i svetskih prvenstava doneli olimpijske medalje iz Rija de Žaneira. *Srebrna medalja* za dvojac Zorić-Tomićević, prva medalja posle 32 godine u kajaku, veliki je podstreh za KK *Zorka*, ali i potvrda kvaliteta. Kajakaši *Zorke* čine okosnicu reprezentacije, a u Riu su bili još Dejan Pajić, Nebojša Grujić i Marko Novaković, koji su kao dvojac stigli šesti u trci na 200 metara. Treneri su bili Uroš Pavlović i Miroslav Aleksić, koji je ujedno i direktor reprezentacije. Bilo je očekivanja da se osvoji još medalja jer su ih šabački kajakaši osvajali na velikim takmičenjima, ali je i ovo izvanredan uspeh jer se od deset kajakaša sedmero njih takmičilo u finalu. Ujedno to je i kvalitetan skok jer u Pekingu nije bilo predstavnika Srbije u ovom sportu, u Londonu je već bilo srpskih kajakaša, a medalja u Riju je svojevrsna kruna rada.

Sve je počelo 2010. godine velikim angažovanjem Miroslava Aleksića koji je rad u klubu podigao na profesionalni nivo. A pored ovih velikih uspeha u seniorskoj konkurenciji prava potvrda velikog rada su uspehi najmlađih. Ove godine prvi put u svojoj istoriji KK *Zorka* je sveukupni pobednik *Mini lige Srbije*. Ovo je i najmasovnije takmičenje u Srbiji za uzrast od osam do 13 godina, a učestvovalo je tridesetak timova, dok je ekipa Šapčana brojala sedamdesetak takmičara. Posebno ohrabruje što se kajakom sve više bave devojčice, a u klubu ih je više od 30. Svako popodne sa više od dvadeset čamaca čitava flota najmlađih takmičara izlaze na *Savu*. Uzvodno i nizvodno, jednosedi, ali i u paru, kao i u četvorcima. To je prava baza kluba i škola za buduće šampione.

U planu je da se kod *Mišarske ade*, nedaleko od novog mosta, izgradi sportski centar na vodi.

- Imamo punu podršku Ministarstva za sport, a tu su i lokalne samouprave Šapca i Rume. Očekujem da bi radovi trebalo da počnu naredne godine, a to bio bio veliki iskorak za sportove na vodi. Ne samo za kajak, nego i za veslače, a naravno i sve što ide uz to. *Sava* je divna, velika reka, na njoj smo odrasli, postigli mnogo, a sportski centar ovakve vrste bio bi šlag na torti - kaže Miroslav Aleksić. Naravno, očekuje da se rad pojača, jer ih čeka *Olimpijada* u Tokiju.

Sve je počelo 2010. godine velikim angažovanjem Miroslava Aleksića, koji je rad u klubu podigao na profesionalni nivo